

УДК 339.9(73+510)+911(211-17):341.22
DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2025-56-11>

Потайчук Ю.Ю.

аспірант

Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

Potaychuk Yuriy

Postgraduate Student

State University "Uzhhorod National University"

ЕКОНОМІЧНЕ СУПЕРНИЦТВО США ТА КИТАЮ В АРКТИЦІ: РЕСУРСИ, ЛОГІСТИКА ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ

Анотація. У статті досліджено економічне суперництво США та КНР в Арктичному регіоні на початку XXI ст. Проаналізовано боротьбу за ресурси, розвиток логістики й мілітаризацію регіону. Розкрито значення арктичних енергоресурсів і нових морських шляхів, які скорочують відстань між ринками Європи, Азії та Північної Америки, зокрема «Полярного шовкового шляху». Висвітлено посилення військової присутності РФ, Китаю і відповіді США. Розглянуто роль Конвенції ООН з морського права та наслідки її нератифікації США. Показано зростання політичної активності сторін у 2018–2025 рр. У висновках наголошено, що Арктика перетворюється на один із ключових майданчиків глобального суперництва, де поєднуються економічні інтереси, геополітичні амбіції та екологічні виклики. Водночас регіон зберігає потенціал для міжнародної співпраці у сфері науки, екології та безпеки.

Ключові слова: Арктика, США, Китай, економічне суперництво, природні ресурси, логістика, геополітика, міжнародне право.

Вступ та постановка проблеми. У XXI столітті Арктика перестала бути лише ареною наукових досліджень чи природоохоронної політики – вона перетворилася на епіцентр глобального суперництва. Регіон, який раніше розглядався як периферійна територія з обмеженим доступом, тепер відіграє критичну роль у формуванні нової гео економічної і геополітичної реальності. Танення льодовиків відкрило доступ до колосальних енергетичних і мінеральних ресурсів, а також до нових морських шляхів, що скорочують відстані між основними центрами світової торгівлі. На цьому фоні суперництво між США та КНР набуло нових форм: від логістичної конкуренції до дипломатичних ініціатив і мілітаризації регіону. Постає необхідність системного аналізу характеру та наслідків цієї боротьби, що набирає обертів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовій літературі дедалі більше уваги приділяється Арктиці як об'єкту міжнародного суперництва. Дослідження Геологічної служби США (USGS) [1] висвітлюють потенціал арктичних енергоресурсів, зокрема нафтових і газових родовищ. Роботи Humpert M. і Raspotnik A. [5], Fravel A. [9], а також звіти Міністерства оборони США [6] аналізують логістичну та стратегічну значущість регіону, зокрема в контексті майбутніх арктичних морських шляхів і зростання військової присутності. Китайські підходи до Арктики детально розкриті в офіційній «Білій книзі» (2018) [4], що позиціонує КНР як «приарктичну державу». Натомість американська стратегія Арктики базується на національній безпеці та військовому домінуванні [6], попри нератифікацію Конвенції ООН з морського права [7].

Попри наявність значного масиву публікацій, залишаються відкритими питання взаємодії між економічними, екологічними та правовими аспектами присутності обох держав в Арктиці. Зокрема, недостатньо досліджено, як поєднання м'якої сили Китаю (інвестиції, наука, логістика) та жорсткої сили США (військова інфраструктура, контроль ВЕЗ) впливають на трансформацію регіонального порядку в Арктиці.

Метою дослідження є всебічний аналіз економічного суперництва США та Китаю в Арктиці, з акцентом на ресурсний потенціал, логістичну конкуренцію, геополітичну напругу та правові аспекти взаємодії сторін. Стаття прагне ідентифікувати основні виклики та ризики цього суперництва, а також визначити можливі сценарії його розвитку в контексті сучасних міжнародних відносин. Крім того, дослідження ставить за мету висвітлити потенціал для співпраці в галузі міжнародного права, екології та наукової взаємодії в Арктиці.

Результати дослідження. Арктичний регіон, який донедавна сприймався як віддалена й малодоступна зона з екстремальними природними умовами, нині трансформується в один із ключових об'єктів глобального гео економічного й геополітичного інтересу. Під товщею льодовиків зосереджені значні запаси природних ресурсів – нафта, природний газ, рідкоземельні елементи та інші мінерали стратегічного значення, що привертають увагу провідних держав світу. У цьому контексті Арктика поступово перетворюється на арену змагання за доступ до ресурсів, транспортних коридорів та впливу на майбутній міжнародний порядок.

На початку XXI століття регіон вийшов за межі винятково наукового чи екологічного дискурсу, ставши складовою частиною глобального стратегічного протистояння. Сполучені Штати Америки, володіючи арктичними територіями в межах штату Аляска, мають певні географічні переваги, але водночас стикаються з викликами, пов'язаними з інфраструктурною модернізацією та активізацією інших акторів. Китайська Народна Республіка, попри відсутність прямого виходу до Північного Льодовитого океану, активно формує свою арктичну стратегію, позиціонуючи себе як «приарктична держава», що реалізує інвестиційні, наукові та дипломатичні ініціативи в регіоні, зокрема у співпраці з росією. У такій ситуації Арктика виступає як багатовимірна платформа стратегічного суперництва, де кожне рішення та дія державних акторів має довгострокові наслідки для регіональної та глобальної безпеки.

Арктичний регіон охоплює близько 21 мільйона квадратних кілометрів і включає території п'яти держав з прямим виходом до Північного Льодовитого океану – США, Канади, росії, Норвегії та Данії (через Гренландію). У геостратегічному сенсі Арктика є унікальним вузлом, де перетинаються інтереси не лише арктичних країн, а й глобальних гравців, адже вона володіє колосальним потенціалом у сфері енергетичних та мінеральних ресурсів. За даними Геологічної служби США, понад 13% світових запасів нафти та 30% природного газу можуть знаходитися в арктичному регіоні, що робить регіон потенційним центром енергетичної конкуренції [1].

Стратегічна важливість Арктики зростає і через її військовий потенціал. Регіон є місцем проходження підводних човнів з ядерною зброєю, а також ключовою частиною системи протиракетної оборони. Крім того, нові транспортні маршрути, що виникають унаслідок

глобального потепління, дають змогу суттєво скоротити шляхи між Європою та Азією, підвищуючи логістичну значущість регіону.

Не менш важливим є екологічний вимір: Арктика є чутливою до впливу господарської діяльності зоною, тому інтерес до неї супроводжується дискусіями щодо збереження екосистем та режиму міжнародного управління. Саме на перетині геоекономічного потенціалу, екологічної вразливості та безпекових ризиків постає стратегічне значення Арктики.

Арктика є багатогою на природні ресурси: нафту, природний газ, кольорові метали, рідкоземельні елементи, уран, вугілля, а також морські біоресурси. Водночас танення льодовиків зробило раніше недоступні райони потенційними зонами активного видобутку. За даними Геологічної служби США (USGS), до 13% світових запасів нафти та близько 30% природного газу можуть розміщуватися в арктичному регіоні [1].

Окреме значення мають рідкоземельні метали (РЗМ), які є стратегічно важливими для виробництва електроніки, зброї, авіації, електромобілів, систем зв'язку та відновлюваної енергетики. До прикладу, згідно рисунку 1, на Китай припадає 50% світового виробництва хімічного літію, 60% полікремнію, 70% рідкоземельних металів, 80% рафінування кобальту та 90% рафінування рідкісноземельних елементів – усе це центральне місце у виробництві акумуляторів [2]. Таким чином, Китай, володіючи понад 70% світового видобутку РЗМ, неодноразово використовував цей фактор у своїй зовнішній політиці. Так, у відповідь на запроваджені торгові мита адміністрацією президента США Трампа, Китай у квітні 2025 року тимчасово обмежив експорт РЗМ до американського ринку, чим підкреслив своє домінування у цій сфері [3].

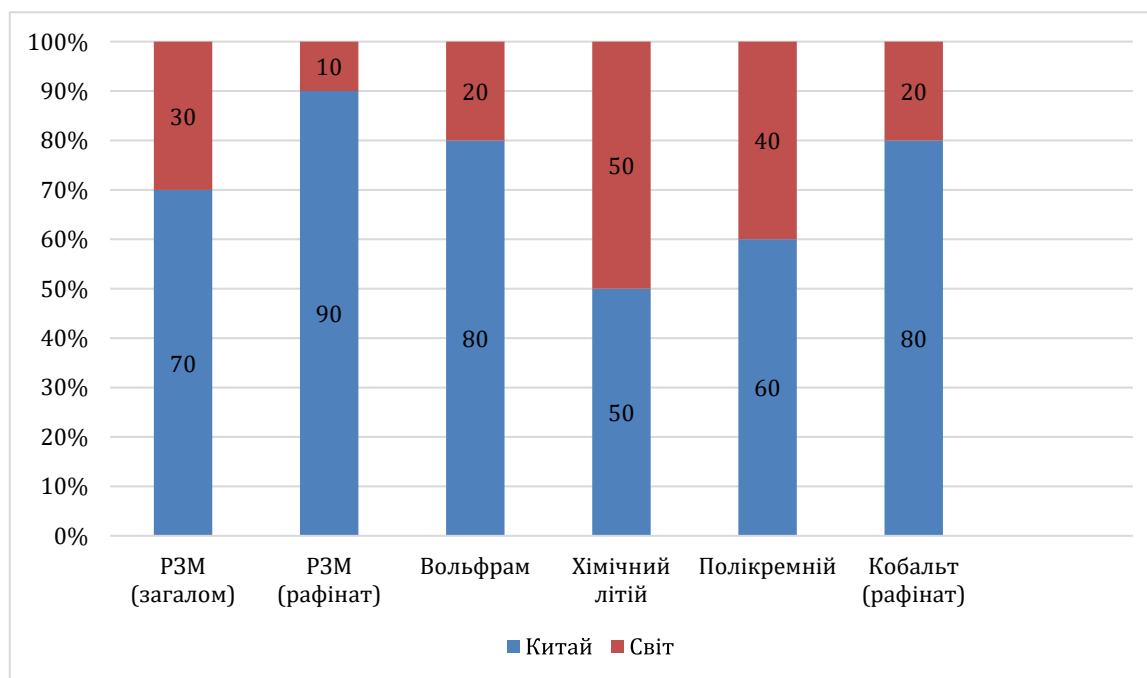

Рис. 1. Частка Китаю у світовому виробництві рідкоземельних металів

Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

У цьому контексті Арктика розглядається як потенційне альтернативне джерело рідкоземельних металів, що змінює конфігурацію інтересів країн. Китай намагається інвестувати у спільні проєкти з росією та іншими арктичними країнами задля доступу до нових ресурсів. США, своєю чергою, посилюють геологічні дослідження на Алясці та в прилеглих морських зонах, намагаючись зменшити загрозливу залежність від імпорту стратегічної сировини.

Понад 80% світової торгівлі здійснюється морським транспортом [9]. З огляду на це та на кліматичні зміни, що спричинили стрімке танення арктичного льодовикового покриву, перспективи для розвитку нових арктичних логістичних маршрутів є надзвичайно актуальними. На рисунку 2 відображено, що згідно сучасних наукових моделей прогнозують, що до середини століття, а можливо і раніше, центральна частина Льодовитого океану влітку буде вільна від

льоду, що дозволить відкрити прямий судноплавний шлях через Північний полюс, що з'єднає ринки Азії, Північної Америки та Європи [5]. Трансполярний морський шлях стане третім арктичним судноплавним маршрутом на додаток до Північного морського шляху та Північно-Західного проходу [10].

Найважливішим із них є Північний морський шлях (ПМШ), який проходить уздовж північного узбережжя росії від Баренцевого до Берингового моря. Цей маршрут дозволяє скоротити морську відстань між Європою та Азією на 40% у порівнянні з традиційними маршрутами через Суецький канал [14]. Окрім цього, в умовах переважності Панамського каналу та постійної нестабільності і загострення конфлікту в регіоні Червоного моря та Баб-ель-Мандебської протоки, арктичні маршрути, що відображені на рисунку 3 набувають особливої привабливості для Китаю та США як альтернативні.

Рис. 2. Прогнозований арктичний крижаний покрив і судноплавні маршрути

Джерело: побудовано автором на основі джерела [5]

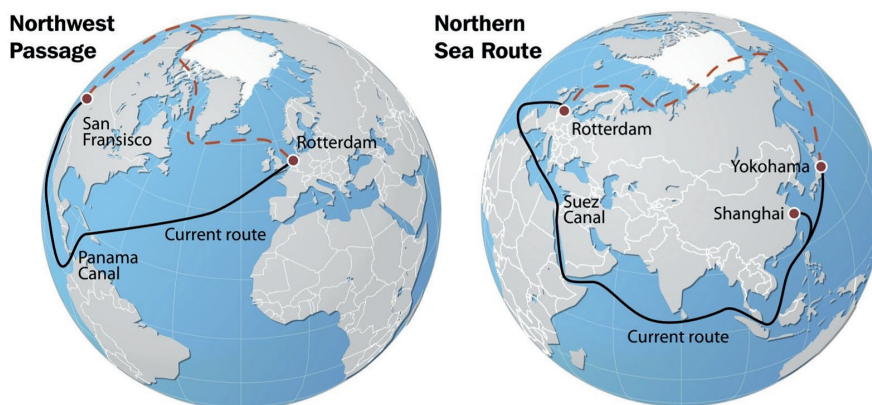

Рис. 3. Порівняння альтернативних Арктичних морських маршрутів з традиційними

Джерело: [14]

Китай приділяє особливу увагу логістичному потенціалу Арктики. У 2017 році було оголошено про створення «Полярного шовкового шляху», а в 2018 році опубліковано «білу книгу» під назвою «Арктична політика Китаю» [9]. Ці дії стали частиною більш ширшої стратегії «Один пояс – один шлях». У цьому контексті Пекін активно інвестує у розвиток арктичної інфраструктури: російські арктичні порти, газові заводи (наприклад, Ямал СПГ), а також танкерний флот льодового класу.

США своєю чергою поки що поступаються Китаю у темпах розвитку логістичної присутності в Арктиці, обмежуючись модернізацією портів на Алясці та участю в міжнародних ініціативах. Питання розвитку морської логістики для США ускладнене як кліматичними умовами, так і політичними дебатами щодо доцільності економічної експансії в регіоні. Таким чином, контроль над арктичними маршрутами стає новим полем глобальної конкуренції між США та Китаєм.

Арктика дедалі більше стає простором геополітичного суперництва. Росія, яка має найдовше арктичне узбережжя, активно зміцнює свій вплив у регіоні: будує нові військові бази, відновлює радянську інфраструктуру, активно експлуатує ПМШ і демонструє готовність до жорсткої лінії в питанні контролю над шельфом.

Китай, хоч і не є арктичною державою за своїм географічним положенням, намагається реалізовувати свої інтереси через економічну інтеграцію з росією та іншими країнами регіону. Пекін позиціонує себе як «приарктична держава», що має законне право бути залученим до прийняття рішень щодо Арктики. Таке прагнення сприймається з обережністю як США, так і традиційними членами Арктичної ради.

США, в свою чергу, сприймають активність Китаю як виклик своїй позиції, адже контроль над ресурсами та логістичними маршрутами в Арктиці має стратегічне значення у контексті глобальної конкуренції. Американські арктичні стратегії останніх років спрямовані на захист інтересів у регіоні, забезпечення

вільної навігації та стримування потенційної агресії. Напруга між трьома центрами сили – США, Китаєм і росією – створює складне геополітичне поле, де кожен прагне утвердити своє домінування.

Арктика має вирішальне значення для безпекової архітектури Північної півкулі. Протягом останніх років регіон зазнає процесу милітаризації. Росія створила окремий військовий суб'єкт – Північний флот – та відновила десятки військових об'єктів уздовж арктичного узбережжя, включаючи авіабази, радіолокаційні станції та системи ППО [6]. Ще більш тривожним є зростання рівня співпраці між росією та Китаєм, особливо у військовій сфері [11]. Нещодавнім прикладом є проведені спільні військові навчання в Беринговій протоці влітку 2023 року, а також посилення співпраці між береговими охоронами Китаю та росії.

США, попри обмежену кількість арктичних баз, нарощують свою присутність у регіоні. Значну увагу потрібно приділити криголамному флоту. Як можна побачити на рисунку 4, росія станом на початок 2025 року володіла 57 криголамами, включаючи атомні, Китай – 4, а тоді як США – лише 5 повноцінними суднами такого класу [15]. У зв'язку з цим, Вашингтон затвердив програму розбудови нового флоту криголамів до 2030 року.

Окрему увагу в контексті безпеки приділяють GIUK-протоці (Гренландія – Ісландія – Велика Британія), яка є ключовим рубезем у контролі над доступом до Північної Атлантики та Арктики [6]. Контроль над цією ділянкою має вирішальне значення для стримування підводного флоту, а також для гарантування безпеки морських комунікацій НАТО. В цьому контексті у 2025 році президент США Дональд Трамп знову підняв питання про стратегічне значення Гренландії та Північної Канади та бажання приєднати ці території до США [12]. Це викликало велику хвилю стурбованості та дискусій серед союзників та країн членів НАТО щодо доречності таких заяв.

Виявлені на дні Північного Льодовитого океану значні запаси природних енергоресурсів стали

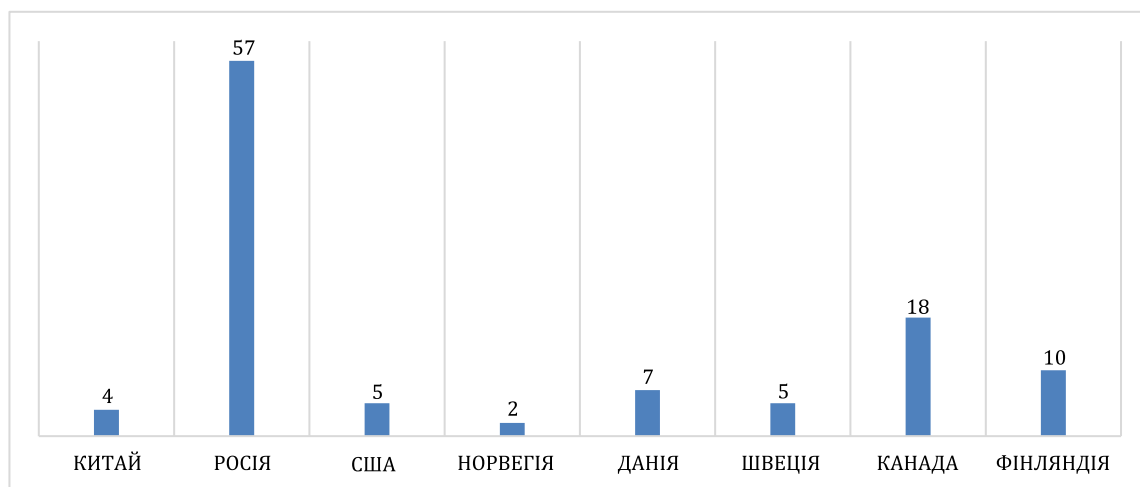

Рис. 4. Кількість арктичних криголамів у країн світу

Джерело: створено автором на основі джерела [15]

підґрунтям для прагнень прибережних держав розширити свої межі у напрямку до Північного полюса. Втім, у рамках міжнародного публічного права держави не можуть скористатися звичними методами анексії чи одностороннього приєднання. Згідно з положеннями Конвенції ООН з морського права 1982 року, претензії на нові території можуть висуватися лише за умови наукового обґрунтування: зокрема, потрібно довести, що спірна ділянка океанічного дна є природним продовженням сухопутної території держави, тобто частиною її континентального шельфу [9]. Такий підхід дозволяє встановити юридичний порядок в Арктиці, врегулювати режим морських зон, зокрема виключної економічної зони (ВЕЗ) та континентального шельфу. Згідно з Конвенцією, прибережні держави мають право на встановлення ВЕЗ до 200 морських миль і можуть претендувати на розширення шельфу до 350 миль за наявності відповідного геологічного обґрунтування [7].

Росія, Канада та Данія подали заявки до Комісії ООН з меж континентального шельфу, обґрунтовуючи претензії на хребет Ломоносова, який проходить по дну Арктичного океану. Таким чином, Арктика є зоною перехрещення заявлених кордонів та правових колізій.

США, попри активну участь у правовому та дипломатичному процесі, досі не ратифікували Конвенцію ООН з морського права, що зменшує юридичну обґрунтованість їхніх претензій на континентальний шельф поза межами 200 миль. Така ситуація послаблює позиції Вашингтона в переговорах і дозволяє іншим гравцям активніше просувати власні ініціативи. Таким чином, міжнародне право стає одночасно і полем конкуренції, і потенційним механізмом врегулювання конфліктів в Арктиці.

Упродовж останніх років Арктика стала одним із напрямів зовнішньої політики адміністрацій як США, так і Китаю. Китай активно реалізує власну «Білу книгу» щодо Арктики (2018), у якій визначає себе як «приарктичну державу» та декларує право на участь в управлінні регіоном [4]. Це включає економічні інвестиції в російські проєкти, наукові місії та підтримку свободи судноплавства.

У 2025 році президент США Дональд Трамп у своїх заявах знову порушив питання про геополітичне значення Гренландії, наголосивши на її стратегічній ролі в системі національної безпеки США. Ці заяви були продовженням ініціативи 2019 року щодо потенційної купівлі острова, яка тоді викликала широкий резонанс [8].

Обидві держави поступово інтегрують арктичну проблематику у свої стратегії національної безпеки. Якщо Китай використовує переважно м'яку силу – економічну, інвестиційну та наукову – то США діють через зміцнення військової інфраструктури, модернізацію флоту криголамів і посилення співпраці в межах НАТО. США більше не розглядають Арктику як зону миру та стабільності: натомість вони бачать її як ще одну арену конкуренції, яку найкраще вирішувати через односторонні дії [6].

Відносини США з Китаєм суттєво погіршилися в останні роки, а після початку правління Дональда Трампа в 2025 році було зроблено особливий акцент подальшої політики США на протидії російському та китайському впливу в Арктиці. На тлі змін у геополітичному ландшафті Арктика стає дедалі доступнішою та все більше милітаризується. Як російські, так і сили НАТО будують нові військові бази та проводять військові навчання в Арктиці, що призводить до зростання напруженості та підвищує ризик фатальної помилки [13]. Тому, перспективи розвитку ситуації в Арктиці залежать від кількох факторів: кліматичних змін, балансу сил між основними акторами та ефективності діючих міжнародних механізмів. Імовірно є збереження елементів конфронтації між США, Китаєм і росією, особливо у сфері контролю над ресурсами та логістикою. Водночас арктичний регіон залишається майданчиком для потенційної співпраці – зокрема в галузі охорони довкілля, наукових досліджень і порятунку на морі.

Важливим буде майбутнє Арктичної ради як форуму, що об'єднує держави регіону, а також зростання ролі міжнародних організацій, таких як ООН. Посилення ролі права і прозорості стане визначальним фактором стабільності в регіоні. З іншого боку, загроза милітаризації, технологічне суперництво і нестабільність на глобальному рівні можуть перетворити Арктику на зону ризиків і конфліктів нового типу.

Висновки. Економічне суперництво між США та КНР в Арктиці відображає більш широкую динаміку трансформації міжнародного порядку в XXI столітті. Арктичний регіон дедалі активніше залучається до глобальної конкуренції за ресурси, логістичні переваги та стратегічний контроль. Аналіз показує, що Китай демонструє системну та довгострокову стратегію проникнення в Арктику через інструменти м'якої сили: інвестиції в інфраструктуру, науково-дослідні проєкти, економічну співпрацю з арктичними країнами, передусім з росією. США, своєю чергою, володіють географічною перевагою, проте демонструють реактивний характер політики, зосередженої на безпекових викликах і стримуванні суперників.

Незважаючи на спроби країн діяти в межах міжнародного права, ефективність наявних механізмів врегулювання залишається обмеженою. Зокрема, неретифікація США Конвенції ООН з морського права знижує їхню легітимність у вирішенні правових спорів щодо морських зон, натомість відкриваючи простір для дій інших держав. У перспективі це може ускладнити американську позицію в разі поглиблення конфліктів щодо континентального шельфу чи судноплавних маршрутів.

Після 2025 року слід очікувати подальшого загострення конкуренції в регіоні, зокрема в контексті розвитку Північного морського шляху та пошуку нових джерел критично важливих ресурсів. У цьому процесі Китай, імовірно, зберігатиме перевагу завдяки гнучкості своїх економічних стратегій та готовності діяти у партнерстві з регіональними акторами. США, своєю чергою, потребуватимуть більш цілісного бачення присутності в Арктиці, що включатиме не

лише військові інструменти, а й дипломатичну та екологічну політику.

Таким чином, Арктика продовжуватиме відігравати зростаючу роль як арена стратегічного суперництва. Її майбутнє значною мірою визначатиметься

не лише балансом сил між основними акторами, а й здатністю міжнародного співтовариства сформувати ефективні правила взаємодії в регіоні, який одночасно є простором можливостей і потенційних ризиків глобального масштабу.

Список використаних джерел:

1. United States Geological Survey. Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of the Arctic Circle. 2008. URL: <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/fs2008-3049.pdf> (дата звернення: 27.04.2025).
2. Аль-Хаялі Д. А. Від фабрики світу до економічної супердержави: вплив Китаю на світову арену. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2023. № 4(41). С. 15–25. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.41-3> (дата звернення: 27.04.2025).
3. Kennedy S. Consequences of China's New Rare Earths Export Restrictions. Center for Strategic and International Studies. 2024. URL: <https://www.csis.org/analysis/consequences-chinas-new-rare-earths-export-restrictions> (дата звернення: 27.04.2025).
4. The State Council Information Office of the People's Republic of China. *China's Arctic Policy*. 2018. URL: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm (дата звернення: 27.04.2025).
5. Humpert M., Rasputnik A. The Future of Arctic Shipping Along the Transpolar Sea Route. *Arctic Yearbook*. 2012. P. 281–297. URL: https://www.researchgate.net/publication/309282763_The_Future_of_Arctic_Shipping_Along_the_Transpolar_Sea_Route (дата звернення: 27.04.2025).
6. Department of Defense. Report to Congress: Department of Defense Arctic Strategy. 2019. URL: <https://media.defense.gov/2019/Jun/06/2002141657/-1/-1/1/2019-DOD-ARCTIC-STRATEGY.PDF> (дата звернення: 27.04.2025).
7. United Nations Convention on the Law of the Sea. 1982. URL: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (дата звернення: 27.04.2025).
8. White House. Remarks by President Donald J. Trump on Arctic Security and Trade. 2025. URL: <https://whitehouse.gov/remarks/2025/03/remarks-by-president-trump-in-joint-address-to-congress/> (дата звернення: 27.04.2025).
9. Fravel A. Arctic geopolitics: strategic stakes for China, Russia, and the U.S. *Geopolitical Monitor*. 2023. URL: <https://www.geopoliticalmonitor.com/arctic-geopolitics-strategic-stakes-for-china-russia-and-the-u-s/> (дата звернення: 27.04.2025).
10. Bennett M. M., Stephenson S. R., Yang K., Bravo M. T., De Jonghe B. The opening of the Transpolar Sea Route: Logistical, geopolitical, environmental, and socioeconomic impacts. *Marine Policy*. 2020. Vol. 121. Article 104178. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X2030453X> (дата звернення: 03.06.2025).
11. Garamone J. China Increasing Interest in Strategic Arctic Region. U.S. Department of Defense. 2024. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3986308/china-increasing-interest-in-strategic-arctic-region/> (дата звернення: 27.04.2025).
12. White House. Remarks by President Donald J. Trump in Joint Address to Congress. 2025. URL: <https://whitehouse.gov/remarks/2025/03/remarks-by-president-trump-in-joint-address-to-congress/> (дата звернення: 27.04.2025).
13. Humpert M. Arctic Militarization and Competition Heats Up // *Foreign Policy*. 15 груд. 2020. URL: <https://foreignpolicy.com/2020/12/15/arctic-competition-defense-militarization-security-russia-nato-war-games-china-power-map/> (дата звернення: 27.04.2025).
14. Huang L., Thomas G., Ryan C. SEDNA Project – Impact and Sustainability: Technical Report D5.2. London: University College London, 2020. 25 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/349102946_SEDNA_Project_-_Impact_and_Sustainability (дата звернення: 27.04.2025).
15. Icebreakers and Ice-Capable Patrol Ships. Statista. 2022. URL: <https://www.statista.com/chart/33823/icebreakers-and-ice-capable-patrol-ships/> (дата звернення: 27.04.2025).

References:

1. United States Geological Survey. (2008). *Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of the Arctic Circle*. Available at: <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/fs2008-3049.pdf>
2. Al-Khayali, D. A. (2023). Vid fabryky svitu do ekonomichnoi superderzhavy: vplyv Kytaiu na svitovu арену [From the world's factory to an economic superpower: China's influence on the global arena]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, 4(41), pp. 15–25. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.41-3>
3. Kennedy, S. (2024). *Consequences of China's New Rare Earths Export Restrictions*. Center for Strategic and International Studies. Available at: <https://www.csis.org/analysis/consequences-chinas-new-rare-earths-export-restrictions>
4. The State Council Information Office of the People's Republic of China. (2018). *China's Arctic Policy*. Available at: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm
5. Humpert, M., & Rasputnik, A. (2012). The future of Arctic shipping along the Transpolar Sea Route. *Arctic Yearbook*, pp. 281–297. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/309282763>
6. Department of Defense. (2019). *Report to Congress: Department of Defense Arctic Strategy*. Available at: <https://media.defense.gov/2019/Jun/06/2002141657/-1/-1/1/2019-DOD-ARCTIC-STRATEGY.PDF>

7. United Nations. (1982). *United Nations Convention on the Law of the Sea*. Available at: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
8. White House. (2025). *Remarks by President Donald J. Trump on Arctic Security and Trade*. Available at: <https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/03/remarks-by-president-trump-in-joint-address-to-congress/>
9. Fravel A. (2023). Arctic geopolitics: Strategic stakes for China, Russia, and the U.S. *Geopolitical Monitor*. Available at: <https://www.geopoliticalmonitor.com/arctic-geopolitics-strategic-stakes-for-china-russia-and-the-u-s/>
10. Bennett M. M., Stephenson S. R., Yang K., Bravo M. T. & De Jonghe B. (2020). The opening of the Transpolar Sea Route: Logistical, geopolitical, environmental, and socioeconomic impacts. *Marine Policy*, 121, Article 104178. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104178>
11. Garamone J. (2024). China increasing interest in strategic Arctic region. *U.S. Department of Defense*. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3986308/china-increasing-interest-in-strategic-arctic-region/>
12. Trump D. (2025). Remarks by President Trump in Joint Address to Congress. *White House*. Available at: <https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/03/remarks-by-president-trump-in-joint-address-to-congress/>
13. Humpert M. (2020, December 15). Arctic militarization and competition heats up. *Foreign Policy*. Available at: <https://foreignpolicy.com/2020/12/15/arctic-competition-defense-militarization-security-russia-nato-war-games-china-power-map/>
14. Huang L., Thomas G. & Ryan C. (2020). *SEDNA Project – Impact and Sustainability: Technical Report D5.2*. London: University College London. Available at: https://www.researchgate.net/publication/349102946_SEDNA_Project_-_Impact_and_Sustainability
15. Statista. (2022). *Icebreakers and Ice-Capable Patrol Ships*. Available at: <https://www.statista.com/chart/33823/icebreakers-and-ice-capable-patrol-ships/>

ECONOMIC COMPETITION BETWEEN THE UNITED STATES AND CHINA IN THE ARCTIC: RESOURCES, LOGISTICS, AND GEOPOLITICAL CHALLENGES

Summary. This article explores the intensifying economic rivalry between the United States and the People's Republic of China in the Arctic region at the beginning of the 21st century. It focuses on three key dimensions of strategic interaction: competition for control over vast natural resources, the development of new logistical corridors through melting Arctic sea routes, and the growing military and diplomatic presence of major powers. The strategic importance of the Arctic is analyzed in the context of global energy dynamics, with particular attention to its substantial reserves of oil, natural gas, and critical minerals. The study also explores how climate change has made previously inaccessible areas more open to exploration and commercial use, thereby increasing the region's significance in global trade and security networks. The article highlights the growing importance of emerging maritime routes that significantly shorten transit distances between European, Asian, and North American markets, as well as China's efforts to solidify its regional presence through the "Polar Silk Road" initiative, which complements its broader Belt and Road strategy. Special attention is given to the militarization of the region, including Russia's ongoing expansion of Arctic military infrastructure, China's expanding polar activities, and the U.S. response through modernization of its aging icebreaker fleet and the strengthening of joint defense efforts with NATO allies. Legal and institutional frameworks of Arctic governance are examined, with an emphasis on the role of the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) and the geopolitical implications of the United States' continued non-ratification. Additionally, the article considers foreign policy actions undertaken by both Washington and Beijing during the period 2018–2025, including President Donald Trump's renewed interest in Greenland as a strategic asset. The conclusion emphasizes that the Arctic is becoming one of the primary arenas of global rivalry, where economic ambitions, national security considerations, and environmental concerns converge. At the same time, the region retains potential for scientific collaboration, environmental stewardship, and rules-based cooperation. The future of the Arctic will depend on the ability of key actors to balance competition with constructive engagement within a rapidly evolving system of international relations.

Keywords: Arctic, United States, China, economic rivalry, natural resources, logistics, geopolitics, international law.